

Марина М. Симовић*

ПРАКСА УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

НАДЛЕЖНОСТ УСТАВНОГ СУДА БиХ У ПИТАЊИМА КОЈА МУ ЈЕ ПРОСЛИЈЕДИО БИЛО КОЈИ СУД У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

doi: 10.7251/GPF1404327S

Неоснован је захтјев за оцјену компатибилности члана 3. Закона о измјенама и допунама Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње („Службени гласник БиХ“ број 72/07) са законима Босне и Херцеговине, постојањем или домашајем општег правила међународног јавног права и са Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода.

Из образложења:

Уставни суд запажа да подносилац захтјева, осим уопште-ног навођења да тражи оцјену компатибилности члана 3. Закона о измјенама и допунама са законима Босне и Херцеговине, постојањем или домашајем општег правила међународног јавног права и са Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), ни на који начин није прецизирао у односу на које законе Босне и Херцеговине, у погледу којих конкретних општих правила међународног јавног права, као и у односу на која права заштићена Европском конвенцијом се тражи оцјена компатибилности члана 3. Закона о измјенама и допунама.

---

*Доц. др Марина М. Симовић, Управа за индиректно опорезивање Бих

Уставни суд указује да је подносилац захтјева био дужан да захтјев конкретно одреди у односу на које одредбе Устава Босне и Херцеговине или Европске конвенције или закона Босне и Херцеговине или општих правила међународног јавног права, тражи да се испита оцјена компатибилности члана 3. Закона о измјенама и допунама и да те наводе поткријепи одговарајућом аргументацијом која би указивала на сумњу у компатибилност наведене законске одредбе.

Уставни суд, даље, истиче да је подносилац захтјева предметним захтјевом тражио да Уставни суд дâ мишљење о томе „шта значи појам ‘из оправданих разлога’, да ли је цитирани појам дефинисан општим правилима међународног права и како та правила гласе, односно како се примјењују“ и „које су импликације наведеног члана Закона о измјенама и допунама везано за тужбени захтјев за накнаду штете“. У вези са овим наводима, Уставни суд наглашава да његов задатак није да даје упуте и објашњења подносиоцу захтјева како да примијени закон на конкретни случај, нити да даје тумачење шта одређене ријечи или појмови из тог закона значе, као и да ли су ријечи или појмови из закона дефинисани општим правилима међународног јавног права, јер је то, прије свега, задатак редовних судова.

Уставни суд, такође, истиче да је у предмету број У 13/06 оцјењивао уставност више одредаба Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 28/06, 76/06 и 72/07). У односу на одредбе које прописују поступак верификације и то од члана 5. до 21. Закона, Уставни суд је навео да, „имајући у виду чињеницу да је поступак верификације окончан, Уставни суд сматра да није сврсисходно водити даљњи поступак оцјене уставности наведених одредаба оспореног закона. Такође, Уставни суд закључује да је ово обустављање поступка у складу са поштовањем људских права, имајући у виду да је чланом 5. Оспореног закона прописана могућност да се стара девизна штедња, која није верификована према одредбама оспореног закона, може доказивати и остваривати у судском поступку“

(види, Уставни суд, Одлука број У 13/06 од 28. марта 2008. године, „Службени гласник БиХ“ број 46/08, тачка 17.).

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број У 12/13 од 5. јула 2013. године)

ПРАВО НА ЗАБРАНУ НЕХУМАНОГ ПОСТУПКА И ПРАВО НА ПРИВАТНИ И ПОРОДИЧНИ ЖИВОТ

Чињеница да ни након 17 година од престанка ратних сукоба у Босни и Херцеговини надлежне власти нису апелантима доставиле информације о судбини чланова њихових породица који су нестали током рата у Босни и Херцеговини, а што су, у смислу Закона о несталим лицима, били дужни да учине, а већина апеланата не располаже информацијом да ли је у вези са нестанком њихових сродника покренута службена истрага, осим када су то апеланти сами тражили, те да за сво то вријеме нико од надлежних органа власти није контактирао са апелантима, при чему су апеланти препуштени да сами прикупљају информације о околностима нестанка најближих сродника, за Уставни суд је сасвим довољно да закључи да је у односу на апеланте као чланове породица несталих лица повријеђено право на забрану нехуманог поступка из члана II/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 3. Европске конвенције, као и право на приватни и породични живот из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8. Европске конвенције.

Из образложења:

Уставни суд подсјећа да је идентично чињенично и правно питање Уставни суд већ разматрао у Одлуци број АП 129/04 (види, Одлука о допустивости и меритуму број АП 129/04 од 27. маја 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 58/05 и „Службеном гласнику Републике Српске“ број 72/05, доступна и на web-страници Уставног суда: www.ustavnisud).

ba). Наиме, у цитираној Одлуци број АП 129/04 Уставни суд је, подржавајући праксу Европског суда за људска права и Дома за људска права за Босну и Херцеговину, између осталог, закључио да су чланови породице несталих лица били изложени нехуманом поступању, које је забрањено чланом II/3б) Устава Босне и Херцеговине и чланом 3. Европске конвенције, „будући да су се нестанци десили на територији Босне и Херцеговине, те да након нестанка није спроведена ефикасна истрага о томе, иако је од престанка ратних дејстава протекло више од 10 година, нити су надлежне власти обавијестиле чланове породице несталих лица о судбини њихових најближих“. У истој одлуци Уставни суд је утврдио и повреду права апеланата на поштовање приватног и породичног живота из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8. Европске конвенције и због тога што су се нестанци десили на подручјима данашњих ентитета Босне и Херцеговине (Федерација и Република Српска), који и поред обавезе да испитају пријаве о нестанима на њиховој територији, нису ништа учинили о том питању, односно ниједном од апеланата нису доставили појединачну информацију о томе шта се десило са њиховим члановима породица, јер надлежни органи власти ентитета без видљивог и разумног оправдања одбијају да расположиве и доступне информације о несталим лицима презентују апелантима.

Уставни суд, даље, подсећа да је у предмету број АП 143/05 (види, Одлука о меритуму број АП 143/05 од 14. марта 2006. године, објављена у „Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 80/05, „Службени гласник Републике Српске“ број 193/05 и „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ број 3/06; доступна и на web-страници Уставног суда: www.ustavnisud.ba), разматрајући апелације чланова породица несталих лица, због нестанка и каснијег сазнања о насилној смрти њихових сродника, закључио да „чињеница да надлежне власти нису покренуле службену истрагу о нестанку и насилној смрти чланова породица апеланата током рата у Босни и Херцеговини, односно да апеланти нису о томе добили никакве информације, довољна је Уставном суду да закључи-

чи да је дошло до повреде права апеланата на забрану нехуманог поступања из члана II/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 3. Европске конвенције, као и повреде права на породични живот из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8. Европске конвенције“.

Исто тако, Уставни суд подсјећа на своју одлуку у предмету број АП 3783/09 (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 3783/09 од 20. децембра 2012. године, доступна на web-страници Уставног суда: www.ustavnisud.ba), те се у погледу навода апеланата да ни након 17 година од завршетка ратних сукоба не знају ништа о судбини несталих најближих сродника, нити о околностима њиховог нестанка, иако у смислу члана 3. Закона о несталим лицима на то имају право, а надлежни органи власти им до сада нису пружили информације о томе шта се десило са њиховим несталим сродницима, односно нису их информисали да ли су у вези с тим предузели и спровели било какву активност, иако су то били дужни да учине, у смислу члана 4. наведеног закона, позива на образложење и разлоге наведене у тој одлуци.

Подржавајући своју праксу усвојену у цитираним одлукама, при томе имајући у виду да и предметне апелације покрећу готово идентично чињенично и правно питање, а надлежне власти у Босни и Херцеговини у конкретном случају до сада ни на који начин нису обавијестиле апеланте о судбини њихових несталих сродника и околностима њиховог нестанка, односно околностима убиства супруга апеланткиње, нити им је у том правцу пружена било каква помоћ, нити су информисани да ли је у вези с нестанком њихових сродника покренута службена истрага (осим на лично тражење), при чему су препуштени да сами, поред бола и патње коју преживљавају због нестанка најближих сродника, траже информације у вези са њиховим нестанком, будући да су сви до сада прикупљени подаци и информације о судбини њихових несталих сродника, заправо, резултат њиховог личног ангажмана, за Уставни суд је довољно да закључи да је и у предметним апелацијама дошло до кршења права апеланата, и то из члана II/3б) Устава Босне и Хер-

цеговине и члана 3. Европске конвенције, као и члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8. Европске конвенције.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 2101/11 од 10. марта 2013. године)

ПРАВО НА ЛИЧНУ СЛОБОДУ И БЕЗБЈЕДНОСТ

У конкретном случају постоји кршење права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5. став 1.е) Европске конвенције, будући да приликом смјештаја и боравка апеланта у Завод нису испоштовани суштински процедурални прописи и правила Закона о заштити лица с душевним сметњама. Такође, постоји кршење члана 5. став 4. Европске конвенције када о апелантовом принудном смјештају у Завод за збрињавање ментално инвалидних лица, односно продужењу тог смјештаја, одлуку никада није донио суд нити неки други независни орган, при чему периодичну ревизију рјешења о продужењу апелантовог смјештаја у Завод врши Центар за социјални рад искључиво с аспекта финансирања трошкова смјештаја.

Из образложења:

Доводећи у везу чињенице конкретног предмета са својом досадашњом праксом, Уставни суд подсјећа да је чињенично и правно питање лишавања слободе и смјештаја душевно обољелог лица у Завод разматрао у већ цитираној Одлуци број АП 2472/11 од 31. јануара 2013. године, па се умјесто посебног образложења ове одлуке у погледу апелационих навода, Уставни суд позива на образложење и разлоге наведене у тој одлуци. Уставни суд посебно указује на дио одлуке у којем је истакнуто да постоји разлика између лишавања слободе, које налаже заштиту у складу с чланом 5. Европске конвенције, и самог ограничења кретања које то не чини.

Како би се утврдило да ли је неко „лишен слободе“ у смислу члана 5. Европске конвенције, полазна тачка мора бити конкретна ситуација у којој се та особа налази и при том се мора узети у обзир низ критерија као што су тип, трајање, посљедице и начин провођења мјере о којој је ријеч. Разлика између лишавања слободе и ограничавања слободе заправо је само разлика у степену и интензитету, а не у самој природи или суштини (види, Европски суд за људска права, *Ashingdane против Уједињеног Краљевства*, став 41.) Уставни суд је даље у наведеној одлуци истакао да је „апелантица прво била принудно смјештена у Психијатријску болницу, затим је принудно премјештена из Психијатријске болнице у Завод и да, иако има могућност да се креће ван круга Завода, она га не може самовољно напустити. С тога је Уставни суд у тачки 43. наведене одлуке закључио да је у конкретном случају дошло до лишавања слободе апелантице“.

Уставни суд је, исто тако, у цитираној одлуци запазио да је апелантица смјештена у Завод – установу социјалне заштите у складу с Федералним законом о основама социјалне заштите и Кантоналним законом о социјалној заштити, [...] који никако не прописује поступак принудног смјештаја лица с душевним поремећајима у здравствене установе. [...] Одредбама чл. 22.–42. Закона о заштити лица је прописано поступање у односу на лице с тежим душевним сметњама које због своје душевне сметње озбиљно и директно угрожава властити живот, здравље или безбједност, односно живот, здравље или безбједност других лица. Уставни суд је такође примијетио да је одредбама члана 41. Закона о заштити лица с душевним сметњама предвиђено да у случају отпуста лица с душевним сметњама из здравствене установе, која због својег психофизичког стања и услова у којима живи нису способна бринути се о себи нити има лица која су по закону дужна и могу се бринути о њему, премјестиће се из здравствене установе у социјалну установу по поступку предвиђеном Федералним законом о основама социјалне заштите. Међутим у том случају, здравствена установа је била дужна одмах о томе обавијестити суд који је донио одлуку

о принудном смјештају или отпусту. Уставни суд је већ навео да, према стању списка, није било судске одлуке при принудној хоспитализацији у Психијатријску болницу, иако су били дужни обавијестити суд о томе у складу с одредбама члана 27. Закона о заштити лица. Све и кад би се узело да је Служба социјалне заштите имала законску могућност да смјести апелантицу у Завод, њено почетно лишавање слободе није било у складу са Законом о заштити лица, нити је у накнадном периоду од девет година била донесена судска одлука. На основу наведеног, Уставни суд је у тачки 46. наведене одлуке закључио да је прекршено апелантичино право из члана 5. став 1.е) Европске конвенције, јер њено лишавање слободе, тј. принудни смјештај у Завод, није „законито“, како то захтијева Европска конвенција.

Уставни суд је даље у цитираној Одлуци АП 2472/11 навео да апелација покреће и питање да ли је апелантици омогућено да о продужетку њеног лишавања слободе, односно принудног смјештаја одлучује „суд“ у одређеним временским интервалима, како то прописује члан 5. став 4. Европске конвенције. Уставни суд је истакао да члан 5. став 4. Европске конвенције гарантује лицу лишеном слободе да мора имати приступ „суду“ који би могао испитати законитост, како иницијалног лишавања слободе, тако и продужења трајања те мјере. [...] Уставни суд је такође у наведеној одлуци истакао да у конкретном случају налази да Федерални закон о основама социјалне заштите и Кантонални закон о социјалној заштити, на основу којих је апелантица смјештена у Завод, не предвиђају обавезан надзор над законитошћу лишавања слободе, односно принудног смјештаја који мора вршити суд или орган који мора бити „независан од извршне власти и страна у поступку“, како то предвиђа Европска конвенција. [...]. Уставни суд налази да одредбе чл. 22.–42. Закона о заштити лица предвиђају обавезну одлуку суда, тј. да искључиво суд одлучује о принудном смјештају душевно поремећеног лица, затим да искључиво суд одлучује о продужењу принудног смјештаја, као и о отпусту из здравствене установе. [...]. Законом о заштити лица је прописано који суд у

којем поступку може вршити испитивање законитости продужења принудног смјештаја и у којим временским интервалима, које су процесне гаранције на располагању, те у којем року се одлука о томе мора донијети. Имајући у виду чињеницу да је већ претходно констатовао да Служба социјалне заштите није поступала у смислу наведених одредаба Закона о заштити лица, него да је апелантичнин принудни смјештај извршила у смислу одредаба Федералног закона о основама социјалне заштите и Кантоналног закона о социјалној заштити који не предвиђају нити један критериј који мора бити испуњен у смислу члана 5. став 4. Европске конвенције, Уставни суд је у тачки 50. наведене одлуке закључио да је на овај начин прекршено апелантичино право из члана 5. став 4. Европске конвенције.

Доводећи изнесено у контекст конкретног случаја, Уставни суд запажа да је апелант на препоруку Психијатријске клинике у Сарајеву смјештен у Завод, уз образложење да се апелант лијечи на клиници под дијагнозом СЦХ, Ф 23, да је природа болести таква да захтијева сталну контролу и надзор и редовно узимање терапије, а да се то апеланту не може обезбиједити у породичном окружењу, с обзиром на породичне прилике (болесна мајка, којој је такође због менталне ретардације потпуно одузета пословна способност, отац непознатог боравишта, сестра по мајци под старатељством). Уставни суд запажа да се апелант у Заводу налази од септембра 2004. године на основу рјешења Центра за социјални рад, да му је у марту 2005. године потпуно одузета пословна способност, те да му је за стараоца именована директорица Центра за социјални рад (која у остављеном року није доставила одговор на апелацију). Уставни суд такође запажа да је Центар за социјални рад, поступајући по Инструкцији Министарства, у више наврата до сада (три пута) вршио ревизију рјешења о смјештају апеланта у Завод, уз претходну сагласност апелантовог стараоца, директорице наведеног Центра. Међутим, Уставни суд такође запажа да је у тим рјешењима Центар за социјални рад углавном расправљао о питању финансирања апелантовог смјештаја у Завод, без било каквих детаљнијих раз-

матрања о апелатновом здравственом стању и евентуалне потребе његовог пуштања из Завода. Управо наведени сегмент, односно околност да је о смјештају и продужавању смјештаја апеланта у Завод одлучивао и одлучује искључиво и континуирано само један орган, и то Центар за социјални рад, је само по себи врло упитно посматра ли се то с аспекта права гарантованих чланом 5. став 1.е) и став 4. Европске конвенције.

Затим, Уставни суд запажа да апелантов боравак у Заводу, у смислу наведених ставова, није био у складу са „суштинским процедуралним прописима и правилима примјењивог домаћег закона“, конкретно Закона о заштити лица с душевним сметњама будући да одлуку о смјештају апеланта у Завод није донио суд (што је видљиво из одговора Општинског суда, тачка 20. ове одлуке), иако према одредбама наведеног закона „искључиво суд одлучује о принудном смјештају душевно поремећеног лица“. Осим тога, Уставни суд запажа да из рјешења којима је одређени продужаван апелантов смјештај у Завод, произлази да је он „потенцијално неограничен“ (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 2038/11 од 12. јуна 2013. године, тачка 40. доступна на www.ustavnisud.ba) будући да се у конкретном случају ревизија рјешења о продужавању смјештаја апеланта у Завод врши периодично, искључиво с аспекта финансирања трошкова апелантовог смјештаја.

Стога, узимајући у обзир чињенице конкретног предмета, те разлоге наведене у Одлуци број АП 2472/11 од 31. јануара 2013. године, у погледу „лишавања слободе“ и апелантовог смјештаја у Завод, те испитивање законитости продужења смјештаја, Уставни суд из истих разлога закључује да је и у конкретном случају повријеђено апелантово право на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5. став 1е) и став 4. Европске конвенције.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП3507/11 од 25. јуна 2013. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Замјена казне затвора

Оспореним рјешењима редовних судова повријеђено је право апеланта на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције у вези са принципом владавине права из члана I/2. Устава Босне и Херцеговине, јер у ситуацији када је законска одредба која се односи на замјену казне затвора, нејасна и резултира различитим тумачењем и примјеном, није ову законску одредбу тумачио и примијенио у корист странке која је у питању.

Из образложења:

У ранијим оваквим случајевима Уставни суд је заузео став да су апелације у односу на члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине, односно члан 6. Европске конвенције *ratio ne materie* инкомпатибилне са Уставом Босне и Херцеговине (види, Одлука о допустивости АП 4792/11 од 19. јула 2012. године и Одлука о допустивости АП 2720/11 од 12. октобра 2011. године; доступне на веб-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

Међутим, Уставни суд указује да је Европски суд у својој пракси, изузетно, имајући у виду околности конкретног случаја, овакве апликације сматрао допустивим истичући да је могуће акцесорни поступак након окончања кривичног поступка довести у везу с правом на правично суђење, односно да постоје посебне околности које тај поступак чине интегралним дијелом кривичног поступка у којем је одлучивано о основаности кривичне оптужбе против апликанта. Тако је у предметима *Smith против Њемачке* и *Vuijen против Њемачке* (види предмет *Smith против Њемачке* представка број 27801/05, од 1. априла 2010. године и предмет *Vuijen против Њемачке*, представка број 27804/05 од 1. априла

2010. године), Европски суд је, између осталог, навео „[...] Тачно је да Суд генерално сматра да се кривични дио члана 6. став 1. не примјењује на поступак који се односи на извршење коначне кривичне пресуде (види, *Enea против Италије [BB]*, број 74912/01, став 97. од 17. септембра 2009). Међутим, Суд такође сматра да у случају осуђујуће пресуде, постоји 'одређивање ... било које кривичне оптужбе', у смислу члана 6. став 1. све док казна није дефинитивно одређена (види, *Ecklen против Њемачке*, од 15. јула 1982, став 77. Серија А број 51). Међутим, Суд такође сматра да у случају осуђујуће пресуде, постоји 'одређивање ... било које кривичне оптужбе', у смислу члана 6. став 1. све док казна није дефинитивно одређена" (види, *Ecklen против Њемачке*, од 15. јула 1982. став 77. Серија А број 51). У пресуди *Ecklen против Њемачке* подносиоци пријава правноснажно су осуђени у два различита поступка. У таквим случајевима у складу са њемачким законом дужност суда је да донесу јединствене казне ако је потребно и на сопствену иницијативу. У том предмету Европски суд је испитивао дужину трајања поступка, те закључио да постоји кршење члана 6. став 1. Европске конвенције (у обзир је узет датум када је правноснажно окончан поступак по изреченој јединственој казни). Европски суд је констатовао да постоје „утврђивања било какве кривичне оптужбе“ све док казна није дефинитивно одређена.

Коначно, Уставни суд подсјећа и на своју праксу заузету у предмету АП 2402/08 (види, Одлука о допустивости и меритуму број АП 2402/08 од 25. марта 2011. године доступна на веб страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). Наиме Уставни суд је у цитираној одлуци запазио да апелант „не оспорава одлуку којом је директно одлучено о кривичној оптужби, те да апелација није усмјерена нити на врсту, нити на висину изречене казне, што су чињенице које Уставни суд, у правилу, не разматра при одлучивању о кршењу права на правично суђење, већ је усмјерена против одлуке којом је изречена новчана казна замијењена казном затвора. У вези с тим, Уставни суд је у конкретном случају оцијенио да је на предметни случај примјењив члан II/3е) Устава Босне и

Херцеговине и члан 6. став 1. Европске конвенције, јер се апелација односи на примјену материјалног права у аспекту извршења санкције изречене приликом одлучивања о казненој оптужби против апеланта, па је Уставни суд закључио да се, уствари, ради о јединственом поступку „утврђивања кривичне оптужбе“, јер одлука од опуштености извршења или застарјелости извршења изречене казне представља саставни дио суђења, односно утврђивања кривичне оптужбе“.

Дакле, како релевантне одредбе које регулишу питање замјене казне затвора новчаном казном, због своје непрецизности остављају могућност различитог тумачења од стране редовних судова, Уставни суд сматра да такве одредбе нису формулисане на начин који би задовољио принцип владавине права, односно принцип правне сигурности као његовог основног елемента. Према томе, примјена спорних одредаба у пракси доводи до правне несигурности осуђеника који испуњавају прописане услове у остваривњу тог законом предвиђеног права. Управо због наведеног, те околности да предметна одредба у готово идентичном тексту егзистира како у Кривичном закону Босне и Херцеговине и кривичним законима ентитета, тако и Кривичном закону Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Уставни суд сматра неопходним ову одлуку доставити надлежним органима на свим нивоима власти у циљу предузимања активности из оквира своје надлежности, како би се спорне одредбе којима је регулисано питање замјене казне затвора новчаном казном прецизирале прије свега у језичком смислу, те како би се на тај начин отклонила различита тумачења од стране надлежних судова приликом њихове примјене, а како то произлази из образложења ове одлуке.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП2809/12 од 24. маја 2013. године)

Образложење пресуде

Не постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције када пропуст редовног суда да се у образложењу оспорене пресуде, у складу са законском обавезом, изричито изјасни на који начин је ријешено одређено правно питање, у околностима конкретног случаја није био од таквог утицаја да доведе у питање правичност поступка у цјелини.

Из образложења:

Уставни суд указује да је предмет разматрања у оквиру апелационе надлежности пресуда која је стекла својство *res judicata* и коју Уставни суд може разматрати у односу на наводе о повреди права гарантованих Уставом или међународним документима који се примјењују у БиХ. Међутим, апелациона надлежност Уставног суда не може се схватити као наставак поступка који је окончан правноснажном и обавезујућом пресудом, односно као поновно суђење или поступак по жалби у коме је могуће поново преиспитивати и утврђивати питање о ком постоји одлука која је стекла својство *res judicata* (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 1123/11 од 22. марта 2013. године, тач. 128. и 129. доступна на веб страници Уставног суда, www.ustavnisud.ba).

У конкретном случају кривични поступак против апеланта је окончан правноснажном Пресудом Кантоналног суда од 2. јула 2009. године, која је стекла својство *res judicata* и која је предмет оспоравања апелацијом. Надаље, апелант оспорава наведену пресуду указујући и на одлуке Кантоналног суда и надлежне пореске управе, из којих произилази да је пословање његовог предузећа било у складу са законом, а које су донијете након што је оспорена пресуда Кантоналног суд стекла својство *res judicata*, односно које представљају нове чињенице које нису постојале у вријеме када је поступак вођен пред редовним судовима, па се о њима нису могли

ни изјашњавати нити их цијенити. С обзиром на то да Уставни суд у оквиру апелационе надлежности може разматрати само пресуду која је стекла својство *res judicata*, те да поступак по апелационој надлежности пред Уставним судом није наставак поступка који је окончан таквом пресудом, апеланту стоји на располагању да нове чињенице искористи у складу са законом.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 29/10 од 25. априла 2013. године)

Пресумпција невиности и принцип *in dubio pro reo*

Није повријеђено апеланткињино право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. и 2. Европске конвенције када побијана пресуда садржи јасна образложења како у погледу примјене материјалног права, тако и у погледу примјене процесног права, те када не постоје елементи који би указивали на повреду презумпције невиности и принципа *in dubio pro reo*.

Из образложења:

У односу на приговор везан за утврђено чињенично стање и повреду презумпције невиности и принципа *in dubio pro reo*, Уставни суд подсјећа да, у смислу члана 6. став 2. Европске конвенције, презумпција невиности значи да оптужени није дужан да се брани, мада има право на одбрану, односно није дужан да доказује своју невиност, а терет доказивања је на тужиоцу. У складу с тим, суд мора донијети ослобађајућу пресуду не само кад је увјерен у невиност оптуженог него и онда када није увјерен ни у његову кривицу, ни у његову невиност. Дакле, када има сумњу, суд мора примијенити принцип *in dubio pro reo*, што је и битан елемент права на правично суђење из члана 6. Европске конвенције (види, Европски суд за људска права, *Barbera, Messeque u Jabardo protiv Шпаније*, пресуда од 6. децембра 1988. године, серија А број 146,

став 77. и Одлука Уставног суда, број АП 5/05 од 14. марта 2006. године, став 29. објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 49/06). У том смислу судови су дужни оцијенити све доказе појединачно и у вези са осталим доказима, па онда, на основу такве брижљиве оцјене извести закључак да ли је нека чињеница доказана или не.

У конкретном случају из образложења пресуде Окружног суда, које је оцијењено правилним у образложењу пресуде Врховног суда, слиједи да је на потпуно прихватљив начин дат ток и садржај доказног поступка, тј. првостепени суд је анализирао сваки изведени доказ појединачно и све доказе заједно и дао ваљане разлоге због којих је закључио да су се у апеланткињиним радњама стекла обиљежја предметног кривичног дјела. Дакле, из наведеног слиједи да није било такве сумње у којем случају би се морао примијенити принцип *in dubio pro reo*. Међутим, како је другостепени суд, испитујући пресуду првостепеног суда, закључио да није могућа примјена института дјела малог значаја из члана 7. став 2. Кривичног закона Републике Српске, он је из тог разлога преиначио првостепену пресуду. Апеланткиња није изјављивала жалбу на првостепену пресуду којом је недвосмислено утврђена њена кривица за предметно кривично дјело, тако да у другостепеном поступку није било могуће испитивати утврђено чињенично стање, за шта је другостепени суд дао логично и аргументовано образложење. Произилази да су апеланткињини наводи и у овом дијелу неосновани.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 2078/10 од 16. маја 2013. године)

Доношење одлуке у разумном року

Постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције у односу на „доношење одлуке у разумном року“ у си-

туаџији када Општински суд није окончао предметни извршни поступак ни након четири године и девет мјесеци, премда се извршни поступак према изричитој законској одредби сматра хитним, при чему апелант својим понашањем није утицао на дужину поступка, те кад се такво неоправдано трајање ивршног поступка може приписати искључиво понашању првостепеног суда.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 1743/11 од 17. јула 2013. године)

Постоји повреда права на правично суђење у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције када је извршни поступак по апелантовом приједлогу за извршење правноснажне пресуде трајао дуже од пет година и шест мјесеци иако се и према домаћем закону и према Европској конвенцији извршни поступак сматра поступком хитне природе при чему се дужина поступка у цијелости може ставити на терет редовним судовима.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП2508/11 од 5. септембра 2013. године)

Постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције у односу на „доношење одлуке у разумном року“ у ситуацији када Основни суд није окончао предметни извршни поступак ни након четири године и два мјесеца премда се извршни поступак, према изричитој законској одредби, сматра хитним. При томе, апеланџа својим понашањем није уџацала на дужину поступка, тек да се такво неоправдано трајање извршног поступка може приписати искључиво понашању првостепеног суда.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 492/11 од 12. јуна 2013. године)

Постоји повреда права на суђење у „разумном року“ као једном од елемената права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције у ситуацији када поступак, који није нарочито сложен, пред Општинским судом, према расположивим подацима, још није окончан ни након пет година и шест мјесеци. При томе, апелант својим понашањем није утицао на дужину трајања предметног поступка, а Општински суд у одговору на апелацију није понудио разумно и објективно оправдање за овако дуго трајање предметног поступка.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 4650/11 од 13. марта 2013. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ И ПРАВО НА ИМОВИНУ

Не постоји кршење члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције, те члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију будући да су редовни судови детаљно и јасно образложили своје одлуке, примјењујући релевантне одредбе Закона о својинско правним односима, а таква образложења Уставни суд не сматра произвољним.

Из образложења:

С друге стране, Уставни суд запажа да је првостепена пресуда, у дијелу у којем је одбијен противтужбени захтјев друготуженог, преиначена оспореном одлуком Кантоналног суда, која је потврђена оспореном одлуком Врховног суда, тако што је апелант обавезан да друготуженом на име поврата уложених средстава у предметне некретнине исплати износ од 562.000 КМ. У вези с тим,

Уставни суд указује да је Врховни суд своју одлуку, као коначну одлуку поводом противтужбеног захтјева друготуженог, засновао на одредбама члана 28. став 4. Закона о својинско правним односима којима је прописано да „ако власник земљишта захтијева да му припадне право власништва на грађевински објекат, дужан је градитељу надокнадити вриједност објекта у висини просјечне грађевинске цијене објекта у мјесту гдје се налази, у вријеме доношења судске одлуке“.

Уставни суд, даље, запажа да је Врховни суд јасно указао на одредбе члана 28. став 1. Закона о својинско правним односима којима је прописано да „ако је градитељ знао да гради на туђем земљишту или ако то није знао, а власник се одмах успротивио градњи, власник земљишта може захтијевати да му припадне право власништва на грађевински објекат или да градитељ поруши грађевински објекат и врати земљиште у првобитно стање или да му градитељ исплати прометну вриједност земљишта“. У вези с тим, Врховни суд је образложио да се апелант, у смислу цитиране законске одредбе, определијелио да му припадне право власништва на објектима које је изградио друготужени, те да је с тога дужан да надокнади друготуженом вриједност тих објеката према одредбама члана 28. став 4. Закона о својинско правним односима. Доводећи у везу одредбе члана 28. ст. 1. и 4. Закона о својинско правним односима с одлучењем Врховног суда, те образложењем које је дао у вези с тим, Уставни суд не налази било какву произвољност у погледу примјене наведених законских одредаба на предметну ситуацију. Што се тиче апелантових навода да је у „другостепеном поступку и у ревизији указивао на превисоко досуђени износ друготуженом“, Уставни суд запажа да је Кантонални суд у образложењу своје одлуке јасно указао да апелант није оспорио налаз вјештака грађевинске струке у погледу висине улагања у предметне некретнине, док је Врховни суд указао да не може испитивати те наводе, јер се односе на чињенична утврђења у смислу одредаба члана 240. став 2. Закона о парничном поступку. Имајући у виду наведено, те будући да апелант није доставио доказе којима би оповргнуо

тврдњу Кантоналног суда, Уставни суд сматра да су и ови апеланти наводи неосновани.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 1769/09 од 5. јула 2013. године)

ПРАВО НА ИМОВИНУ

Не постоји повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, јер апелант нема „имовину“ која би улазила у дјелокруг заштите члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Из образложења:

У вези са апелантовим наводима о повреди права на имовину, Уставни суд мора прво испитати да ли је члан 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију примјенљив у конкретном случају. У том правцу Уставни суд указује на конзистентну праксу Европског суда за људска права и властиту јуриспруденцију према којој „имовина“ у смислу члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију може бити или „постојећа имовина“ или „добра“, укључујући и потраживања у односу на која лице има бар „леgitимно очекивање“ да ће их реализовати (види, Европски суд, *Peter Gratzinger i Eva Gratzingerova protiv Чешке Републике*, Одлука о допустивости од 10. јула 2002. године, апликација број 39794/98, став 69.).

У конкретном случају апелант је поставио тужбени захтјев тако што је тражио исплату накнаде због неоснованог коришћења његовог Пословно-информацијског система. Међутим, како је егзистирао спорни уговор, у смислу релевантних одредаба Закона о облигационим односима, није био испуњен основни услов (непостојање правне основе/уговора) да би се радило о стицању безос-

нове, односно коришћењу туђе ствари у своје име. У претходном дијелу образложења утврђено је да није било произвољности у оцјени судова да је тужена овлаштено користила апелантов Пословно-информацијски систем. Стога, апелант није могао имати „легитимно очекивање“ да ће о његовом захтјеву за накнаду због неоснованог кориштења његовог Пословно-информацијског система бити удовољено. У складу са наведеним, Уставни суд сматра да су апелантови наводи о кршењу права из члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију неосновани, будући да апелант нема „имовину“ која би улазила у дјелокруг заштите члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 476/10 од 24. маја 2013. године)

